

Sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului în tradiția răsăriteană. Studiu istorico-liturgic și teologico-duhovnicesc

Drd. Pr. Băcăuanu Dănuț

Abstract:

În Biserica Ortodoxă, Maica Domnului este supra venerată pentru că ocupă un loc proeminent în teologia acesteia, datorită calității sale de Născătoare de Dumnezeu. Viața sa începe cu nașterea din Sfinții Ioachim și Ana. Sărbătorirea nașterii sale este un eveniment liturgic prin care Biserica își arată recunoștința pentru rolul Maicii Domnului în planul de salvare al omenirii. Fenomenul cinstirii Fecioarei Maria se amplifică până la apogeul recunoașterii calității sale de Maică a Domnului Hristos. Ramificațiile acestei cinstiri sunt evident vizibile în manifestările liturgice praznicale. Una dintre acestea fiind Sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului din perioada calendaristic liturgică 7-12 septembrie. Praznicul Nașterii în sine cunoaște etape evolutive care încep cu edificarea unei biserici pe locul în care Sf. Ana, mama Fecioarei, a născut-o și se prelungesc în ritul liturgic al Sărbătorii. În jurul acestui act manifest de cinstire și comemorare se țin elementele conținute de ansamblul liturgic închinat evenimentului venirii pe lume a Fecioarei Maria precum și ale cuvântărilor care îl elogiază. În funcție de spațiul geografic și de aspectele cronologice Sărbătoarea are vizibilitate diversă formal dar unitară pe fond. Nașterea Maicii Domnului este actul soteriologic premergător venirii pe lume a Mântuitorului Iisus Hristos.

Cuvinte cheie: naștere, Fecioara Maria, Sărbătoare, imnografie, ansamblu liturgic

Tema și scopul lucrării

Teza analizează aspectele interne și externe ale manifestării liturgice Sărbătoarea Nașterii Maicii Domnului în tradiția răsăriteană din patru perspective: istorică, liturgică, teologică și duhovnicească. Scopul principal este prezentarea unitară a ansamblului liturgic din prisma evoluției Sărbătorii și evidențierea importanței cinstirii nașterii Maicii Domnului în credința ortodoxă, cu finalitate în cercetarea doctorală ca parte a fondului scriptic teologic ortodox românesc. Să se clasifice a fi un instrument de lucru pentru viitoarele studii de mariologie.

Importanța temei

Maica Domnului este preacinstită în calitate de Născătoare de Dumnezeu (Theotokos) și ocupă un loc central în teologia ortodoxă. Începutul parcursului spre această calitate este nașterea sa de către Sfinții Ioachim și Ana. Sărbătorirea Nașterii ei exprimă recunoștința Bisericii față de rolul său în mântuirea neamului omenesc, făcând parte din

dezvoltarea cultului marial de-a lungul istoriei Bisericii. Lucrarea subliniază că această cinstire a apărut și evoluat treptat manifestându-se în cult prin imnografie, iconografie și servicii divine, obiectivată în propriul ansamblu liturgic. Este importantă pentru că asigură o continuitate a preocupărilor cunoașterii Maicii Domnului și parte dintr-un arc peste timp pe care îl completează în ansamblul general al praznicelor împărătești închinare Născătoarei de Dumnezeu.

Metodologia

Studiul se întemeiază pe patru piloni constând în surse extrase din izvoare biblice, scrieri patristice, texte liturgice (Minei, Sinaxare, Omilii etc.) și manuscrise apocrife (ex. Protoevanghelia lui Iacov). Acesta din urmă fiind doar o anexă atinsă colateral în acele elemente confirmate de tradiția bisericească ortodoxă și nicidecum privit ca un text cu valoare absolut științifică.

Se folosesc metodele: analitică, comparativă, istorică și comentariu liturgic, pentru elaborarea ideilor, și expozitivă cronologic, pentru conținutul tezei. Comentariul liturgic al Sărbătorii se constituie în primul demers de acest gen din patrimoniul științific teologic ortodox românesc. La rândul lor cei patru piloni susțin construcția lucrării de doctorat configurată pe patru laturi de consistență: istoric, liturgic, teologic și duhovnicesc, realizând o arhitectură estetică și ușor de urmărit. Sunt folosiți termeni teologici consacrați în dezbaterile creștin ortodoxă, astfel încât să fie evitată o exprimare nedorită și străină de discursul Părinților bisericești dar totuși înnoită după înțelesul generației actuale. Altfel spus, învățăturile cele mai vechi ale Sf. Tradiției sunt înveșmântate în limbaj nou cât mai strălucitor și plin de simțire duhovnicească pentru a conferi posibilitatea egalității de șanse în cunoaștere și trăire ale emoțiilor sfinte izvorâte în zilele sărbătoririi Nașterii Maicii Domnului pentru credincioșii din zilele noastre. Toate acestea constituindu-se, împreună cu comentariul liturgic, într-un prim element de noutate în discursul teologic ortodox românesc.

Teza personală enunțată

Sărbătorirea nașterii Fecioarei Maria, concretizată, în forma cea mai expresivă, printr-un ansamblu liturgic specific perioadei de prăznuire (7-12 septembrie) este un fenomen teologic creștin cu o evoluție ce poate fi urmărită în timp încă din cele mai vechi timpuri ale Bisericii și în niciun caz un „altoi liturgic” relativ târziu. În acest sens ea se adaugă autonom celorlalte praznice închinare Maicii Domnului completându-le ca sens și logică.